

Documenten geven meer zicht op a

► Politiecommandant Auke Faber uit Oldeberkoop sterft hongerd

OLDEBERKOOP - Politiecommandant en verzetsheld Auke Faber leeft in Oldeberkoop sinds 1995 voort in de naam van een straat. Over zijn arrestatie aan het eind van de oorlog en vooral zijn verblijf in een concentratiekamp is niet veel bekend. Maar nu komt er wat meer duidelijkheid over dankzij het archief van oud-politiecommandant Hendrik Breider.

Lourens Looijenga

Breider heeft documenten over de activiteiten van de politie in Oldeberkoop veilig gesteld, die nu dankzij zijn dochter Frouke in Oosterzee alsnog openbaar worden. Hendrik Breider was zowel in Wollega als in Oldeberkoop gestationeerd.

Zwarte bladzijde

Het eind van 1944 vormt een inktzwarte bladzijde in de historie van het Drents-Friese grensgebied. Tientallen mensen worden bij razzia's opgepakt en overlijden in de kampen van Neuengamme bij Hamburg. Het is vooral de Noordwoldiger verzetsman Thijs Menger die het moet ontgelden. De Duitsers weten dat hij bonkaarten verstrekke aan onderduikers. Thijs wordt door de Duitsers gedwongen om droppingsplekken aan te wijzen. Hij wordt zwaar mishandeld en noemt kapot gebeukt namen van helpers: opperwachtmeester Auke Faber uit Oldeberkoop, verzetsman Johannes Meppelink uit De Blesse en boswachter Lambert ten Oever. In 1941 was Faber ook al tweemaal aangehouden door de Duitsers.

Wapens

Feit is ook dat door marechausseecommandant Visser in Noordwolde voor zijn aanhouding was gewaarschuwd, maar dat negeert Faber. Uit verklaringen die nu openbaar zijn geworden wordt duidelijk dat Faber is aangehouden vanwege hulp aan een ondergrondse organisatie en het transport van afgeworpen wapens. Al eerder was bekend dat er vuurwapens vervoerd werden vanaf de droppingsplek in de Tjongervallei - via Oldeberkoop en Noordwolde - naar de marechausseekazerne op de provinciegrens.

Dat werd commandant Visser toch wat te gek, zodat boswachter Ten Oever ze begroef in het bos. Het ligt voor de hand dat Faber net als Menger een rol speelde bij het vervoer. Faber gaat net als Menger via Heerenveen en Amersfoort naar het kamp Wöbelin bij Ludwigslust in Duitsland. Faber sterft er vlak voor de bevrijding op 22 april 1945. Menger is nog steeds vermist.

Een medegevangene schrijft over Faber: 'Je offerde je leven voor je huis. Voor je lieve vrouw en je twee kinderen. Voor het vaderland waarvan je zo hield en

waarvoor je gedurende de gehele bezetting als illegaal politiecommandant gewerkt hebt. Ik sliep naast je en sprak met je. Jij was de motor van het verzet in Oldeberkoop en omliggende plaatsen. Jij was, in al je bescheidenheid degene, die de mensen tijdens het laatste transport naar Neuengamme moed heeft weten in te spreken. Want wat zei men, toen jouw lichaam bezweek onder de ontberingen in Ludwigslust: Nu Auke dood is, vinden we geen kracht meer! Auke jongen, nooit zal ik je vergeten. Rust in vrede. Daar in de vreemde grond.' Direct na de bevrijding wordt door wachmeester Jan Stil vanuit Oldeberkoop geprobeerd helderheid te krijgen over het lot van hun Auke Faber. Op 21 mei informeert hij in een brief de burgemeester over het trieste lot van zijn collega. In de brief worden ook details genoemd over de arrestatie op 3 januari rond negen uur 's morgens. Hij werd eerst per auto naar Oosterwolde gebracht 'alwaar hij bij de Duitse 'Grenzezollenschutz' ernstig werd mishandeld.'

Daarna ging hij zoals ook andere arrestanten naar de gevangenis bij het huidige gemeentehuis Crackstate in Heerenveen. Ook daar is Faber opnieuw 'ernstig mishandeld'. Op 17 februari gaat Faber op transport naar Amersfoort en van daaruit als politieke gevangene naar Duitsland. Tussen het materiaal van Breider zit een briefje van de postcommandant Reinders uit Vledder uit juli 1945. 'Faber en ik zijn altijd samen geweest. Hij was steeds flink

tot hij op een gegeven moment met een pijnlijke voet in een ziekenbarak terecht kwam waar hij een paar dagen later overleed.'

Opperwachtmeester Geert Reinders werd op 2 december 1944 gearresteerd door de SD en keerde in 25 juni 1945 terug. 'Na de bevrijding was ik erg ziek. Ik heb dan ook nog zeven weken in het hospitaal gelegen.' Ook wordt in 1945 flink gezocht naar student Lammert Brouwer waar eind juli nog geen spoor van gevonden is. Hij zou een jaar eerder te werk zijn gesteld bij Leipzig. 'De ouders verkeren in grote ongerustheid' meldt wachmeester Jan Stil. Brouwer was - zo blijkt later - al op 9 november 1944 in Obhausen overleden.

Hongerdood

De terugkeer uit Duitsland van de eveneens opgepakte boswachter Lambert ten Oever Ten Oe-

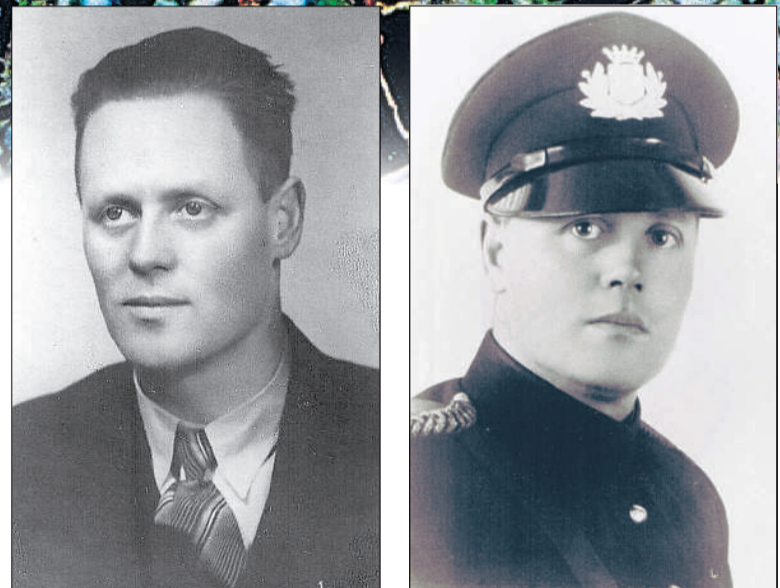
Bij het straatnaambord hing een bord ter verduidelijking wie Faber was. Dat is inmiddels verdwenen.

Dorpsarchief Oldeberkoop ©

ver uit Boschoord werpt op 18 mei ook meer licht op de zaak. Stil bezoekt de boswachter, die hem vertelt over het concentratiekamp waar hij samen met Faber was.

'Hier moesten wij blijven terwijl de opdracht luidde dat niemand onzer levend in geallieerde handen mocht vallen. De toestanden waren er verschrikkelijk. Allen zaten onder het ongedierte, waren aan de diarree wat de meesten dan ook het leven kostte. Kleren hadden we niet meer zodat we de deken waar we de nacht onder sliepen om ons heengeslagen droegen. We waren dusdanig verzwakt dat de meesten niet meer konden lopen, alleen maar kruipen en wie zich in de nabijheid bevond van een bewaker en niet vlug uit diens nabijheid weg liep werd afgeranseld met een stok.'

'Eten kregen we niet meer. Een enkele maal een sneetje brood terwijl we wat gras kookten om te eten. We bevonden ons in een zeer verzwakte toestand en waren de hongerdood nabij. De opperwachtmeester Faber is naar aanleiding hiervan dusdanig verzwakt dat hij ziek geworden en door ons nog het ziekenzaaltje ingedragen is. Daar is hij de hongerdood gestorven. Waar hij be-

Auke Faber.

graven is weet ik niet, daar iedere dag meerdere lijken door speciale ploegen in massagraven begraven werden. Ik vermoed dat Faber ook in een massagraf begraven is. Waar precies weet ik niet. Op 2 mei 1945 werden we door de Engelse troepen bevrijd.'

Jan Stil

Jan Stil is al voor de bevrijding in Oldeberkoop actief en legt in de laatste maanden ook de activiteiten van de Duitsers vast. Zo bezoeken op 2 februari 1945 twee leden van de SD samen met landwacht-groepscommandant Lammert de Koe uit Wollega de boerderij van de ondergedoken boer Luit de Boer aan de Bovenweg. Ze nemen zes zakken rogge en een zak tarwe mee. Stil beschrijft verder hoe een SS-afdeling van 120 tot 130 man in januari 1945 in het dorp verschijnt.

Ze moeten bij boeren en burgers worden ondergebracht. Ook

de Landbouwschool wordt haastig aangepast door personeel van de gemeente nadat de burgemeester het pand heeft gevorderd. Maar ze zijn er te laat mee, het gebouw wordt niet gebruikt. Op 8 februari zouden honderd vluchtelingen in Oldeberkoop arriveren, waarvoor huisvesting nodig is.

Boeren uit Oldeberkoop gaan met paard en wagen naar Heerenveen om de vluchtelingen op te halen. Maar ze keren leeg terug. Het eten en drinken dat al klaar stond in het dorp is volgens Stil 'onder de behoeftigen der bevolking' verdeeld. Twee dagen worden op zaterdag 10 februari 1945 alsnog door 35 boeren uit Oldeberkoop 400 vluchtelingen van Heerenveen naar Oldeberkoop gebracht. Verder wordt er door Stil niets over deze grote groep mensen gemeld.

Stil ziet ook hoe vier politiemannen in burger in januari bin-